

Nicklas hade tur

Nicklas fick sjukgymnastik i stället för en undersökning i tid

TEXT: Susanna Pagels FOTO: Fredrik Kron

I nästan ett år kämpade småbarnspappan Nicklas Janerfelt för att få hjälp för sin allt svårare värk i benet. En vanlig röntgenundersökning hade gett en snabb diagnos men det fick han ingen.

Nicklas Janerfelt är 39 år, bor i Bohuslän och berättar med inlevelse och humor på sin göteborgsdialekt, om den gropiga omväg han gjorde som patient på väg mot en sarkomdiagnos, en sällsynt form av cancer.

Det började i april 2016 med en skidresa i Norge och en "go vurpa" i backen där han bröt ett revben. När det läkt efter någon månad märkte han av en smärta han inte kände igen i benet. Först vid belastning, sedan vid allt fler tillfällen.

– Jag funderade på om jag gjort någon vridning när jag föll och fått en inflammation. Sen fick jag köra egenvård i nästan ett år innan jag fick hjälp, kan man säga. Smärtan tilltog. Han kunde inte springa på asfalt längre,

han förlängde vilopassen mellan löppassen men det funkade inte. Han hade ont oavsett om han sprang eller inte.

Han som aldrig går till doktorn och sällan tar smärtstillande kände till slut att någonting var galet. I augusti bokade han tid på sin vårdcentral där läkaren klämde och kände "nåt konstigt" på insidan av underbenet, konsulterade en kollega och skrev en remiss till ultraljud. När Nicklas ringde upp fick han höra att undersökningen inte visat något och att han var färdigbehandlad. Trots att smärtan fanns kvar, Nicklas stod på sig och läkaren föreslog sjukgymnast.

Motvilligt gick Nicklas till en sjukgymnast som fokuserade på en gammal ryggskada som Nicklas hade sedan tidigare. När Nicklas, som inte har svårt att säga ifrån, efter två månader pekade på sin två centimeter stora knöl på benet och undrade om det verkligen var den som sjukgymnasten bearbetade, fick han svaret att "Va? Nej, den där får du ta med vårdcentralen..."

– När jag ringde vårdcentralen igen skulle jag få tid först om fyra veckor men jag förklarade att jag hade så ont och till slut fick jag en akuttid. Men då var det samma läkare som förra gången..., säger Nicklas och gör en talande konstpaus.

Och läkaren föreslog sjukgymnastik. Igen! Nicklas protesterade, men följde med läkaren till en sjukgymnast i huset, för nu skulle saken utredas, menade läkaren. Det skedde, enligt Nicklas, genom att sjukgymnasten slog i böcker medan läkaren stod bredvid. "Det ska ju inte vara någonting där på benet", konstaterade sjukgymnasten och provade att tejpa knölen.

Det var en hemsk tid. Nicklas barn minns den som tiden när pappa alltid sov, berättar han. Han var helt slut och somnade oftast så snart han kom hem från jobbet. Han lade om sina rutiner för att orka med resorna som platschef och säljare. Han kunde inte stå vid skrivbordet hela dagarna som förut, det var skönt att sätta sig ner. Han var less på att jaga läkare och hade så ont.

I december fick han kännedom om en sjukgymnast som gjorde medicinska laserbehandlingar och skulle vara duktig. När Nicklas kom dit för sitt fjärde besök och knölen inte förändrats, anade sjukgymnasten att något var riktigt fel. En kollega i rummet bredvid gjorde ett ultraljud som bara visade "ett svart jävla hål" när det kom till knölen.

Sjukgymnasterna skrev en rekommendation till en privatläkare de kände till och Nicklas lyckades till slut få sin läkare på vårdcentralen att under protest remittera honom dit.

Privatläkaren började också med ett ultraljud och konstaterade att det där var en knöl han ville sticka hål på.

Men när han förbluffad förstod att Nicklas inte varit på någon vanlig röntgenundersökning skickade han först i väg honom för det.

– Ett par timmar senare ringde en läkare från min vårdcentral upp och sa att det var Sahlgrenska nästa, och att från och med nu var han min kontakt på vårdcentralen. Äntligen kände jag att jag blev tagen på allvar, säger Nicklas.

Efter nästan ett år med fruktlöst kämpande för att få hjälp för sin smärta satte resan fart, som han säger.

Han hade Ewings sarkom, en mycket allvarlig form av cancer i skelettet. Allt som behövs som ledtråd är en röntgenundersökning, vid ultraljud syns ingenting.

– Primärvården var en katastrof i mina ögon. Någonstans handlar det om att de måste våga lyssna på patienterna. Jag förstår att de tröttnar när de träffat 100 patienter som tror de har cancer men så kommer nummer 101...

Resten av Nicklas Janerfelts historia är minst lika lång men rymms inte här. Den handlar om en operation där en del av skenbenet togs bort och ersattes av en skelettdel från en avliden donator tillsammans med en lång fastskruvad metallplatta, om en lång och svår cytostatikabehandling, mycket smärta, en orolig familj och om att komma igen och lära sig gå på nytt.

– En del talar om cancerbaksmällan men det har inte varit på tapeten för mig. Dö, ska jag inte. Jag tittar framåt och gasar på, säger Nicklas med glimten i rösten.

DET HÄR ÄR SARKOM:

- Sarkom är mycket ovanligt, bara ungefär 1 procent av all cancer. Det finns många olika typer av sarkom, tumörer kan uppstå var som helst i kroppen.
- Ewings sarkom är en av de två vanligaste formerna av sarkom i skelettet som drabbar barn och ungdomar. Djup ensidig skelettsmärta, i ett ben eller arm till exempel, kanske med en svullnad eller knöl, trötthet och feber, är några symtom.
- En vanlig röntgen räcker för att utesluta skelettsarkom.

